

O'SMIRLARNING PSIXOLOGIK SAVODXONLIK STRATEGIYALARINI O'RGANISH

*Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich
University of Business and Science NOTM
Pedagogika va psixologiya kafedrasida o'qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu tadqiqotning maqsadi o'smirlarning psixologik savodxonligini o'rganish va tegishli kurash strategiyalarini ilgari surish va muhokama qilishdir. Psixologik savodxonlikning atrof-muhitga ta'sirini yumshatishning muhim usuli ekanligi isbotlangan. Turli xil rivojlanishni rag'batlantirish va hissiy ta'limni kuchaytirish o'smirlarda har tomonlama qobiliyat va hissiyotlarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin, shunda ular qiyinchiliklarga dosh bera oladilar. Ijtimoiy tashvishni targ'ib qilish ijtimoiy xizmat va ijtimoiy media yo'l-yo'riqlarida ishtirok etish orqali o'smirlarning psixologik tushunchalarini moslashtirishning samarali strategiyasi ekanligi isbotlangan, biz o'smirlarning har tomonlama savodxonligini rivojlantirishimiz kelib chiqaradigan psixologik bosimni yengillashirishga yordam berishimiz mumkin.

Kalit so'zlar: psixologik savodxonlik, psixolog ta'limi, shaxsiy rivojlanish faktori

STUDY OF PSYCHOLOGICAL LITERACY STRATEGIES OF ADOLESCENTS

*Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich
University of Business and Science
Teacher of the Department of Pedagogy and Psychology*

Abstract. The purpose of this study is to explore adolescent psychological literacy and to promote and discuss related coping strategies. Psychological literacy has been proven to be an important way to mitigate environmental impacts. Encouraging diverse development and enhancing emotional education can help adolescents develop well-rounded abilities and emotion management skills so that they can cope with adversity. Promoting social anxiety has proven to be an effective strategy for adapting adolescent psychological understanding through participation in social service and social media guidance, and we can help alleviate the psychological pressures our adolescent literacy development can create.

Key words: psychological literacy, psychologist education, personal development factor.

ИЗУЧЕНИЕ СТРАТЕГИЙ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ ПОДРОСТКОВ

*Файзуллаев Мирзаодил Мирзамуродович
Университет бизнеса и науки
Преподаватель кафедры педагогики и психологии*

Аннотация. Целью данного исследования является изучение психологической грамотности подростков, а также продвижение и обсуждение соответствующих стратегий преодоления трудностей. Доказано, что психологическая грамотность является важным способом смягчения воздействия на окружающую среду. Поощрение разнообразного развития и улучшение эмоционального образования могут помочь подросткам развить всесторонние способности и навыки управления эмоциями, чтобы они могли справляться с невзгодами. Пропаганда социальной тревожности оказалась эффективной стратегией адаптации психологического понимания подростков посредством участия в социальных службах и социальных сетях, и мы можем помочь облегчить психологическое давление, которое может создать наше развитие грамотности среди подростков.

Ключевые слова: психологическая грамотность, психологическое образование, фактор развития личности.

«Psixologik savodxonlik» atamasi bundan yigirma yil oldin Alan Boneau tomonidan kiritilgan. 1990 yilgi maqolasida Bono 100 ta psixologik atama va tushunchalarni aniqladi, ular «psixologiya uchun keng qamrovli va kamaytirilmaydigan bilimlar bazasini» tashkil etadigan «ular psixologik hamjamiyatda, ayniqsa talabalar uchun umumiy bilim bo'lishi kerak» (s.891). 900-bet). O'shandan beri u aniqlagan

markaziy tushunchalar intizom uchun ahamiyatsiz bo'lib qoldi va psixologik savodxonlik tushunchasi o'zgardi. Psixologik savodxonlikning yagona kelishilgan ta'rifi bo'lmasa-da, MakGovern va boshqalar. (2010) bu «o'zining va boshqalarning xatti-harakati va aqliy jarayonlari to'g'risida chuqur fikr yuritish va mulohaza yuritish» va «ishdagi, munosabatlardagi va kengroq jamiyatdagi shaxsiy, ijtimoiy va tashkiliy masalalarda psixologik tamoyillarni qo'llash qobiliyatini» tashkil qiladi. 11). Shunga ko'ra, «psixologik savodli fuqarolar» o'zlarining Psixologiya darajasi natijasida «tanqidiy ilmiy mutafakkirlar va o'z jamoalarida axloqiy va ijtimoiy mas'uliyatli ishtirokchilar» bo'lib shakllanadigan talabalar sifatida aniqlanadi (10-bet). Ya'ni, ular «global fuqarolar» (Stevens & Gielen 2007) bo'lib, ular o'zlarining mavzu bo'yicha bilimlari va tegishli ko'nikmalari va atributlarini muammolarni hal qilish va atrofda kundalik dunyo bilan o'zaro aloqada qo'llashga qodir.

Krenni, Botvud va Morris (2012) psixologik savodxonlikni har tomonlama o'rganishda psixologik savodxonlikni «shaxsiy, kasbiy va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish uchun psixologiyani moslashuvchan va qasddan qo'llashning umumiy qobiliyati» va global fuqarolikni «global o'zaro bog'liqlikni tushunish, va global hamjamiyatlarning a'zosi sifatida yashash, ishlash va ijobiy hissa qo'shish qobiliyati» (p.iv). Ular Avstraliyada umumiy oliy ta'lim (HE) va xususan Psixologiya ta'limi va ta'limi sohasidagi milliy va xalqaro o'zgarishlar natijasida yuzaga kelgan asosiy masalalarni taqdim etadilar. Psixologik savodxonlik va psixologik savodli fuqarolik tushunchalarini kiritish Avstraliya va Amerika Qo'shma Shtatlarida jadal rivojlanmoqda. Bundan tashqari, Cranney va Dunn (2011) psixologik savodxonlik va psixologik savodli fuqaro tushunchalarini keng tarqatish va misollar bilan qo'llab-quvvatlash orqali aniq ifodalanishi kerakligini taklif qiladi. Ushbu qo'llanma Buyuk Britaniyadagi akademik psixologik hamjamiyat uchun tushunchalar haqida tushuncha berish va ularni Psixologiya bakalavriat o'quv dasturi doirasida qanday qo'llash mumkinligini ko'rsatish orqali qondirishga qaratilgan. Bu talabalar, bitiruvchilar va ilmiy xodimlar uchun psixologik savodxonlik va psixologik savodxonlik muhimligini belgilaydi. Qo'llanma quyidagicha tashkil etilgan: birinchidan, psixologik savodxonlikning ishga joylashish va global psixologik savodxonlik fuqaroligi uchun muhim bo'lgan yo'llari yoritilgan, ikkinchidan, psixologik savodxonlikni rivojlantirishni ko'rsatish mumkin bo'lgan Psixologiya o'quv dasturi doirasidagi misollar keltirilgan.

Va nihoyat, biz oldinga yo'lni taqdim etamiz: Psixologiya bakalavriat kurslarida psixologik savodxonlikni oshirish uchun dalil. Psixologiya bitiruvchilarining ishga joylashishini oshirish "Umumiy bitiruvchiga mos keladigan har bir ishni psixologiya bitiruvchisi yaxshiroq bajaradi."

Psixologik savodxonlik va psixologik savodli fuqarolik tushunchalari psixologik ko'nikma va bilimlarni qo'llash imkoniyatini berish orqali O'zbekistonning Psixologiya bakalavriat o'quv dasturiga kiritilishi kerak. Bu tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda, chunki an'anaviy psixologiya kasblari bo'yicha o'qishni davom ettirish uchun o'rinlar uchun raqobat katta talab va moliyalashtirishning kamayishi natijasida yuqori raqobatbardoshdir. Shu sababli, Psixologiya talabalariga ular psixologiya bo'yicha o'qiyotgan narsalari bir qator kontekstlarda shubhasiz ahamiyatga ega ekanligini bilish yangi martaba yo'llari va imkoniyatlariga olib kelishi mumkin. Xususan, psixologiya odamlar ishtirok etadigan har qanday tashabbusning o'ziga xos jihati ekanligini tushunish talabalarni martaba imkoniyatlarining yangi yo'llariga borishga undaydi. Masalan, psixologlar reklama va marketing, biznes va menejment, muhandislik, siyosat, mahsulot dizayni, atrof-muhit dizayni va interyer dizayni, shuningdek, san'at, musiqa va boshqa ijodiy izlanishlar va psixologiyaning an'anaviy kasblari bo'yicha osongina ishlasa bo'ladi. Shu bilan birga, ish beruvchilar, jamoalar va umuman jamiyat Psixologiya bitiruvchilari tomonidan qabul qilingan axloqiy, ilmiy va tanqidiy yondashuvdan foyda olishlari mumkin.

Psixologik tamoyillarni o'qitish va o'qitishda qo'llash o'qituvchilarga dalillarga asoslangan yondashuv orqali o'quvchilarni jalb qilish va rag'batlantirish imkonini beradi. O'quv dasturlari oliy o'quv yurtlari bo'yicha turlicha bo'lsa-da va ularning urg'ulari «o'z xodimlarining qiziqishlari va tajribasini hamda ular ixtiyorida bo'lgan resurslarni albatta aks ettiradi» bo'lsa-da, Psixologiya bo'yicha QAA (2010) mezoniga ko'ra, Faxriy daraja talabalari fanning asosiy mavzularini o'rganishlari kerak. Psixologiyaning har bir bilim sohalarida yuzaga keladigan axloqiy, nazariy va amaliy tadqiqot masalalari bilan. Asosiy yo'nalishlar - individual farqlar, kognitiv psixologiya, biologik psixologiya, rivojlanish psixologiyasi va ijtimoiy psixologiya. Shuningdek, ular tadqiqot usullari, loyihalash, tahlil qilishning miqdoriy va sifat usullari hamda psixometriya va o'lchash usullaridan foydalangan holda quyi sohalar qamrab olinishini kutishadi. Shu sababli, bakalavriat o'quv dasturlariga psixologik jihatdan savodli psixologiya bitiruvchilarini rivojlantirish imkoniyatlarini kiritish to'g'ridan-to'g'ri bo'lishi kerak.

Ehtiyojni aniqlab, keyingi bosqich - psixologik savodxonlik maqsadlari bilan shug'ullanish va o'z amaliyotida psixologik savodxonlik yondashuvini modellashtirish uchun akademik xodimlardan yordam so'rash.

Yuqorida aytib o'tilgan Psixologiya bo'yicha har bir asosiy mavzuni olib, keyingi bo'limda psixologik savodxonlikni Psixologiya bakalavriat o'quv dasturiga qanday samarali kiritish mumkinligi misollari keltirilgan.

Kognitiv psixologiya

Kognitiv psixologiya e'tibor, til va muloqot, o'rganish va xotira, fikrlash, fikrlash va muammolarni hal qilish va idrok kabi aqliy jarayonlarni o'rganish sifatida belgilanadi (APA).

Psixologiya bitiruvchilari kognitiv psixologiyada o'rgananlarini samarali va g'ayratli o'quvchilar, kuchli muloqotchilar va samarali muammolarni hal qilish uchun o'qish xatti-harakatlarini optimallashtirish uchun qo'llashlari mumkin. Biz qanday o'rganishimiz va nimani o'rganishimizni tushunishning afzalliklari yaxshi tushuniladi (Flavell 1978). Bu metakognitsiyaning bir jihati: insonning o'z kognitiv strategiyalari va bilish usullaridan xabardorligi, bu yaxshilangan samaradorlik va akademik muvaffaqiyat bilan kuchli bog'liqdir. Shunday qilib, kognitiv psixologiyani o'rganish orqali bitiruvchilar o'zlarining strategiyalari va jarayonlarini kontekstlarda samaradorligini oshirish uchun yaxshiroq nazorat qilishlari mumkin. Ular diqqatning rolini va vazifalar o'rtasida e'tiborni almashtirishning mumkin bo'lgan cheklovlarini tushunishadi. Muhimi shundaki, ular biz ko'rgan narsa bor narsa emasligini tushunishadi (Kahneman 2012) va aslida biz ko'rgan narsa mavjud bo'lmasligi mumkinligini tushunishadi. So'nggi paytlarda hissiyot tushunchasi kognitiv psixologiya soyaboni ostida qamrab olindi. Tuyg'ularni o'rganish odatda stress va farovonlikning psixologik holatini o'z ichiga oladi. Tuyg'u va idrok haqidagi bilimlarga ega bo'lgan bitiruvchilar stressni yaxshiroq tushunish va boshqarish va ijobiy, to'liq va mazmunli hayot kechirishga imkon beradigan ko'nikmalarni rivojlantirishga qodir. Ular, shuningdek, ijobiy munosabat va xulq-atvorni modellashtirish orqali boshqalarga ham yordam berishlari mumkin. Stressni boshdan kechirish hamma joyda mavjud bo'lgan inson tajribasidir.

Biroq, stressni boshqarish va u bilan samarali kurashish - egallash kerak bo'lgan mahoratdir. Psixologiya talabalarining afzalligi shundaki, ular har qanday odam kabi stressni boshdan kechirishlari mumkin bo'lsa-da, ular stressning maqsadlari va jismoniy ko'rinishlari va stress omillarini qanday engish haqida bilib oladilar. Farovonlikni o'rganayotgan tadqiqotlar chidamlilikning muhimligini ko'rsatadi: «muvaffaqiyatsizliklarni engish va orqaga qaytish qobiliyati sifatida tavsiflangan psixologik jarayon» (Masten & Wright 2010). Chidamlilik akademik muvaffaqiyat va ish va shaxsiy hayotdagi muvaffaqiyat bilan ijobiy bog'liqdir. Misol uchun, chidamli bolalar kuchli shaxslararo muammolarni hal qilish qobiliyatiga ega, shuningdek, ular o'zlarining yuqori umidlariga erishish uchun qo'llaniladigan mashaqqatli mehnatga ishtiyoqqa ega (Benard 1991). Tuyg'ularni o'rganish, shuningdek, hissiy intellekt (EI) tushunchasini ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi (EI, Salovey & Meyer 1990). Hali ham juda munozarali tushuncha bo'lsa-da, hech bo'lmaganda, shaxsiy va shaxslararo intellektni ko'rib chiqish (ya'ni Gardner 1999) o'quvchilarga bunday fazilatlariga ega bo'lganlar qanday qilib o'zini va boshqalarni idrok etish, tushunish, boshqarish va mulohaza yuritish qobiliyatini tushunishga imkon beradi. hissiyotlar. Ushbu tushunchalar ish muhitida tobora dolzarb bo'lib bormoqda (Goleman 1995), Psixologiya bitiruvchilariga boshqa fanlar bitiruvchilari oldida yana bir aniq ustunlik beradi.

Biologik psixologiya

Biologik psixologlar xulq-atvor va tajribalar elektrokimyoviy jarayonlar va genetik ta'sirlar orqali tananing asab tizimidagi faollikdan kelib chiqadi degan nuqtai nazarga ega. Tekshiruv odatda neyronlar, neurotransmitterlar, miya sxemalari va normal va g'ayritabiiy xatti-harakatlarning asosi bo'lgan asosiy biologik jarayonlar darajasida amalga oshiriladi. Bunda biologik psixologiya Parkinson kasalligi, Altsgeymer kasalligi, depressiya, shizofreniya, autizm, tashvish, giyohvandlik va spirtli ichimliklarni suiiste'mol qilish kabi ko'plab kasalliklarni tushunishga yordam beradi. Ruhiiy salomatlikning biologik asoslarini tushunish (ruhiy salomatlik savodxonligining bir jihati) Psixologiya bitiruvchilariga bunday sharoitlar bilan bog'liq bo'lgan stigmani kamaytirishga va o'z jamoalari va ish joylarida xabardorlikni oshirishga yordam beradi. Ruhiiy salomatlik bilan bog'liq muammolar aholining ortib borayotgan ulushida shaxsan yoki ikkinchi qo'l bilan boshdan kechiriladi (masalan, <http://www.mentalhealth.org.uk/help-information/mental-health-statistics/>).

Form (2000) jamoatchilik odatda ruhiy salomatlik bo'yicha mutaxassis emasligini ta'kidlaydi.

Shunday qilib, ular odatda o'ziga xos kasalliklarni yoki turli xil psixologik iztiroblarni taniy olmaydilar va shuning uchun ruhiy kasalliklarning sabablari va ular uchun eng samarali davolash usullari haqidagi e'tiqodlari juda katta farq qiladi. Formaning ta'kidlashicha, tan olinishi va tegishli «yordam izlash» ga to'sqinlik qiladigan munosabat keng tarqalgan va ruhiy salomatlik haqidagi ma'lumotlarning ko'pchiligi jamoatchilikka osonlikcha chalg'itadi. U aholining ruhiy salomatlik savodxonligini oshirish, dalillarga asoslangan ruhiy salomatlik xizmatini jamoatchilik tomonidan qabul qilinishini oshirish va umumiy ruhiy kasalliklari bo'lgan ko'plab odamlarga samarali o'z-o'zidan yordam so'rashga yordam berish kerak degan xulosaga keladi. Psixologik savodxonlikni oshirish natijasi sifatida ruhiy salomatlik savodxonligi ham yaxshilanadi. Bu esa ushbu tashabbusni ilgari surish zaruratidan dalolat beradi. Nisbatan kam sonli talabalar professional biologik psixolog bo'lishsa-da, barcha bitiruvchilar gormonlar va dorilarning asab tizimiga ta'siri va natijada xatti-harakatlari haqida ma'lum darajada tushunchaga ega bo'ladilar. Ushbu bilimlarni qo'llash juda dolzarb bo'lib, talabalarni jalb qilish va muhokama qilish uchun imkoniyatlar yaratadi. Misol uchun, giyohvand moddalarning miya jarayonlariga ta'sirini ko'rsatish sog'lom va nosog'lom xatti-harakatlar o'rtasidagi nozik muvozanatni ta'kidlashi va zamonaviy dunyoda o'smirlar va yoshlar uchun muhim bo'lgan mavzular bo'yicha mazmunli munozaralarni rag'batlantirishi mumkin (qarang Charlton & Lymburner 2011, Cranney & Dunn. 2011). Biologik psixologiya talabalari, shuningdek, uyqu, mahrumlik xulq-atvor, salomatlik va munosabatlarga qanday ta'sir qilishini o'rganish va ovqatlanish xulq-atvoriga, shu jumladan sog'lom ovqatlanish, semirish va ovqatlanish buzilishiga ta'sir qiluvchi omillarni tushunish kabi mavzularni o'rganadilar. Yana ijobiy tomoni shundaki, ular o'rgangandan keyin uxlash yaxshi eslab qolish uchun xotiralarni saqlashga yordam berishning yaxshi usuli ekanligini bilib olishadi. Psixologiyaning barcha bu jihatlari ish joyida (masalan, ushbu muammolarning bir qismini boshdan kechirayotgan hamkasblar bilan birga ishlash), ularning potentsial ota-onalari sifatida (masalan, o'smir bolalarini tarbiyalashda) va kundalik hayotda mazmunli biologik asoslarga ega bo'lishi mumkin bo'lgan xatti-harakatlarning xilma-xilligi uchun foydali bo'ladi.

Rivojlanish psixologiyasi

Psixologiya ta'limi talabalarga inson rivojlanishi (erta bolalikdan, o'spirinlik, o'rta yosh, kattalar bo'lishgacha) haqida yaxlit ma'lumot beradi va bu rivojlanishni tushunish psixologiya bitiruvchisiga hayotning har bir bosqichida boshqalarga g'amxo'rlik qilishda yordam beradi. (masalan, giperaktiv bolaning yoki demans bilan kasallanganlarning ehtiyojlari). Insonning umri davomida jismoniy, aqliy va ijtimoiy jihatdan qanday rivojlanishini tushunish odamlarga hayotning boshqa bosqichida bo'lganlarga nisbatan bag'rikenglik va hurmatli bo'lishga imkon beradi. O'quv muhitida psixologik savodli pedagog kadrlar bolalik, o'smirlik va maktabdan oliy o'quv yurtiga o'tish davridagi murakkabliklarni ko'proq anglashi kerak. Bundan tashqari, odamlar o'z hayotlarini yaxshiroq boshqarishga qodir, chunki ular bunday bilimlarni qo'llash natijasida hayot davomida o'zgarib turadilar va ular yaxshi ma'lumotga ega bo'lgan ota-onalarga aylanishlari mumkin. Masalan, ular quyidagilarni ko'rsatishi mumkin: (a) kunduzgi parvarish bo'yicha qaror qabul qilishning aniqligi (kunduzgi parvarish va qo'shimcha tadqiqotlar); (b) atipik rivojlanishni yaxshiroq tushunish (masalan, autizm); (c) til o'rganishdagi navbatning qiymati; va (d) rivojlanishdagi xilma-xillikni ko'proq qadrlash.

Ijtimoiy psixologiya

Ijtimoiy psixologiya guruhlar va munosabatlardagi fikrlar, his-tuyg'ular va xatti-harakatlarni tavsiflaydi, tushuntiradi va bashorat qiladi. Bu ta'lim, bandlik va umuman hayotda muhim ahamiyatga ega va ijtimoiy psixologik savodxonlikning ko'plab ilovalarini talabalarga ta'kidlash mumkin (Buunk va Van Vugt 2007). Misol uchun, atribut nazariyasi va uning dispozitsiyaviy va vaziyatli atributlarga oid bashoratlarini bilish psixologga depressiyani tushunish va davolashda yordam berishi mumkin, lekin ayni paytda ish joyidagi xatti-harakatlarni tushunishda psixologiya bitiruvchilari uchun ham tegishli. Hatto o'qish paytida ham, psixologiya talabalari imtihon stressiga nisbatan o'zlarining atributlarini tushunish uchun atribut nazariyasidan foydalanishlari mumkin (Darley & Cooper 1998). Ijtimoiy psixologiya tadqiqotining yana bir muhim yo'nalishi ijtimoiy ta'sir bo'lib, bu bilimlar bitiruvchini boshqalarni ishontirishi kerak bo'lgan ko'plab ish sharoitlarida qo'llanilishi mumkin, bu ta'lim motivlari (masalan, o'qituvchi sifatida), ishga joylashish yoki tijorat maqsadlarida. Michigan universitetining psixologiya o'qituvchilari ko'plab real hayot stsenariylariga ishontirishni qo'llaganliklari yaxshi misoldir.

Ijtimoiy psixologiya amaliy ishlari ko'pincha guruhga asoslangan faoliyatni o'z ichiga oladi va o'quvchilarga qiziqarli, hamkorlikda o'quv muhiti berilsa, ular tegishlilik va ishtirok etish hissini

rivojlantiradilar (Vang, Haertel va Walberg 1993). Bu talabalarni saqlab qolish va bakalavriat darajasida muvaffaqiyatga erishishda muhim ekanligi ko'rsatilgan (Tomas 2012) va bu institutlar uchun ham, individual talabaniing psixologik savodxonligi uchun ham foydalidir. O'qish yoki ish muhiti muayyan xatti-harakatlarni qanday rag'batlantirishi va rad etishi mumkinligini tushunishning afzalliklari hayotning ko'p jabhalarida (masalan, yig'ilish xonasini tashkil etish yoki jamoaning samaradorligini oshirish) qimmatlidir. Guruhga asoslangan va rolli o'yinlar guruhdagi muloqot, guruhli fikrlash, birlashish va ziddiyat, muvofiqlik, jamoaviy rollar, boshqalarga ta'sir o'tkazish, ijtimoiy loaflik va etakchilik savodxonligini qamrab oladi. Bunday tadbirlar talabalarga diplomni olgandan so'ng, ish beruvchini baholash markazlarida guruh faoliyatida yoki ish bilan suhbatda o'z ko'nikmalarini namoyish etishlari kerak bo'lganda, ular og'zaki bo'lmagan signallarni, shuningdek, o'zlarining stresslarini boshqarishlari kerak bo'lganda katta yordam berishi mumkin. Xuddi shunday, guruh faoliyatida ishlab chiqilgan etakchilik qobiliyatlari kundalik hayotda, shuningdek, tan olingan rasmiy ish rollarida (masalan, ko'ngilli rollari, sport jamoalari va ishchi jamoani boshqarish) foydalanish mumkin va rolli o'yin bu ko'nikmalarni namoyish qilishi va rivojlantirishi mumkin. Taylor va Mair (2013) o'qituvchilarning jamoaviy ish faoliyati yordamida ularni aniqlash usullarini muhokama qiladi.

Individual farqlar

Psixologiya bakalavrlari shaxsiy farqlarni, masalan, shaxsiyat, aql va ruhiy salomatlikni o'rganish orqali qadrlash uchun jihozlangan. Individual farqlarni o'rgatish doirasida o'quvchilarda hukm qilmaslik munosabatini rag'batlantirish va ishda va jamoalarimizda etnik, madaniyat, qobiliyat va nogironlik, jinsiylik va tashqi ko'rinishdagi xilma-xillikni anglash va hurmat qilishni rag'batlantirish imkoniyati mavjud. Psixologik savodxonlik va psixologik savodli fuqarolik ushbu asosiy mavzuning ko'p jihatlariga kiritilishi mumkin. Masalan, ishga qabul qilishni baholash jarayonlari uchun shaxsiyatdagi farqlarni baholash uchun psixometrik usullarni tushunishni rivojlantirish uchun tadbirlar ishlab chiqilishi mumkin, masalan, rolga muvofiqlikni bashorat qiluvchi shaxsiyat omillarini o'lchash. Bular shaxsan martaba tanlash bilan bog'liq (Murray & Roberts 2012). Shaxsning nisbatan barqaror va boshqa o'zgartirilishi mumkin bo'lgan jihatlari haqidagi bilimlarni kengaytiradigan tadbirlarni rejalashtirish mumkin. Masalan, psixologik savodxonlik darajasiga ega bitiruvchilar intellekt genlar bilan bir qatorda atrof-muhitning mahsuli ekanligini, chidamlilik va hissiy intellektni oshirish mumkinligini tushunadi. Bunday bilimlar o'z-o'zini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega va shaxsiy munosabatlarda, biznesda, ta'limda va sportda motivatsiya va muvaffaqiyatni yaratadigan sobit «tafakkur» ga o'tishga yordam beradi (Dweck 2008).

Tadqiqot usullari

Psixologiya bakalavriat talabalari ish beruvchilar tomonidan talab qilinadigan ko'chiriladigan ko'nikmalar to'plamini ta'minlaydigan bir qator tadqiqot qobiliyatlarini o'rganadilar. Ular axloq, tadqiqotga loyiq hodisani aniqlash, miqdoriy va sifat usullaridan foydalangan holda tadqiqotni loyihalash va o'tkazish, ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va sharhlash, xulosalarni yozma va og'zaki baholash va tarqatish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Talabalarining axloqiy ongini rivojlantirish jamiyat uchun asosiy boylikdir. Bundan tashqari, axloqni qadrlash va tushunish global fuqarolik uchun juda muhimdir. Psixologiya bakalavriat dasturining yakuniy yili loyihasi talabalarga o'z dasturi davomida ishlab chiqilgan ko'nikmalarni qo'llash va integratsiya qilish imkoniyatini beradi va repetitorlar ushbu ko'nikmalarni, shuningdek, loyihani amalga oshirish omili sifatida ishlab chiqilganlarni hayotda qanday qo'llash mumkinligini ta'kidlaydi. universitetdan keyin. Misol uchun, o'z loyihasini boshlashdan oldin, talabalar o'zlarining tadqiqotlarini axloqiy tarzda loyihalash, o'tkazish, tahlil qilish va tarqatish zarurligi to'g'risida xabardorligini ko'rsatadigan axloqiy ruxsat olish uchun ariza berishadi.

Haqiqiy va ishonchli ma'lumot manbalarini qidirish uchun adabiyotlarni qanday aniqlash va ularni to'g'ri tan olishni tushunish, biz uchun har qachongidan ham ko'proq ma'lumot mavjud bo'lgan va plagiat natijasida sud jarayonlari keng tarqalgan tez o'zgarib borayotgan XXI asrda barcha uchun muhim ko'nikmalardir. Bitiruvchilar yangi texnologik yutuqlarga moslasha olishlari, yangi bilimlarning kashfiyotidan xabardor bo'lishlari, yangi global muammolarga moslashuvchan bo'lishlari va mustaqil ravishda o'qishni davom ettirishlari va rivojlanishda davom etishlari juda muhimdir. turmush tarzi va ish uslubidagi o'zgarishlarni boshqarish. Psixologiya bo'yicha tadqiqot usullari turli muammolarni o'rganish uchun juda mos keladi va turli muammolarni hal qilishda qo'llanilishi mumkin, shuning uchun psixologik savodxonlik darajasi yuqori bo'lgan bitiruvchi tez rivojlanayotgan dunyoda muvaffaqiyatga

erishish uchun yaxshi pozitsiyaga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Barnett, R. (2000) *Realizing the University in an Age of Supercomplexity*. Buckingham, UK: Open University Press.
2. Benard, B. (1991) *Fostering Resiliency in Kids: Protective Factors in the Family, School and Community*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory.
3. BIS (2011) *Students at the heart of the system*. Department for Business Innovation & Skills White Paper.
4. Boneau, C.A. (1990) Psychological literacy: A first approximation. *American Psychologist*. 45, pp.891-900.
5. Buunk, B. P. and Van Vugt, M. (2007) *Applying Social Psychology: From Problems to Solutions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
6. Chester, A., Burton, L. J., Xenos, S. and Elgar, K. (2013) Peer mentoring: supporting successful transition for first year undergraduate psychology students. *Australian Journal of Psychology*. 65, pp.30–37. doi: 10.1111/ajpy.12006.
7. Cranney, J. (2013) Toward psychological literacy: A snapshot of evidence-based learning and teaching. *Australian Journal of Psychology*. 65 (1), pp.1–4. doi: 10.1111/ajpy.12013.
8. Cranney, J. and Dunn, D. (Eds.) (2011) *The Psychologically Literate Citizen: Foundations and Global Perspectives*. New York: Oxford University Press.
9. Cranney, J. and Morris, S. (2011) Adaptive cognition and psychological literacy. In J. Cranney and D. S. Dunn (Eds.). *The Psychologically Literate Citizen: Foundations and Global Perspectives* (pp. 251-268).
10. Darley, J. and Cooper, J. (1998) *Attribution and Social Interaction*. Washington DC: APA.
11. Dweck, C. (2008) *Mindset: The New Psychology of Success*. New York: Ballantyne Books.